

OpenNESS – príklad úspešného projektu

*Bratislava
Štefánikova 3, P. O. Box 254
814 99 Bratislava, Slovak
republic
Phone: + 421 (0)2 5249882
Fax: +421 2 5249508*

*Nitra
Akademická 2, P. O. Box 23/B
949 01 Nitra, Slovak Republic
Phone: +421 (0) 37 7335602
Fax: +421 37 7335608*

<http://www.uke.sav.sk>

Ústav krajinnej ekológie SAV

- Ústav je vedeckou inštitúciou
- Ústav je vzdelávacou inštitúciou
- Ústav je príspevkovou organizáciou

Interdisciplinárne pracovisko pre
základný a aplikovaný
krajinoekologický výskum

Centrum excelentnosti pre ochranu
a využívanie krajiny a biodiverzitu

Objekt a cieľ výskumu

Krajina

*jej jednotlivé
zložky*

javy a procesy

*Rozvíja teóriu a
metódy
krajinnej
ekológie*

Piliere ÚKE SAV

- Základný výskum
- Aplikovaný výskum
- Pedagogicko - výchovne aktivity
- Popularizácia a prezentácia výsledkov

5 rámcový program

- **GLORIA** - dlhodobé sledovanie zmien vysokohorskej vegetácie vplyvom globálnych klimatických zmien - 2001
- bola založená sieť trvalých pozorovacích plôch vo vysokohorskom prostredí európskych vysokých pohorí, do ktorej bolo zahrnuté aj územie Tatier

5 rámcový program

- **BIOPLATFORM** - vytvorenie tematickej siete - Európska platforma pre stratégiu výskumu biodiverzity
- Siet' vedcov a politických pracovníkov, ktorí pracujú v rôznych oblastiach týkajúcich sa ochrany biodiverzity ako i pri realizácii Národnej stratégie ochrany biodiverzity

5 rámcový program

- **EVALUWET** - rozvoj nástrojov na socioekonomické ohodnocovanie funkcií a environmentálnych služieb mokradných ekosystémov

- **BIOPRES** - vytvorenie štandardizovaného produktu pre hodnotenie vybraných tlakov na biodiverzitu na základe historických zmien krajinnej pokrývky

5 rámcový program

- **BIOSCENE** - analýza dôsledkov útlmu poľnohospodárskeho využitia horských oblastí Európy na biodiverzitu
- **BIOHAB** - nástroj pre koordináciu ochrany biodiverzity a biotopov
- **BIOFORUM-NAS** - Európske Fórum Biodiverzity implementujúce ekosystémový prístup

5 rámcový program

- **CARBOMONT** - hodnotenie zmien využitia zeme na zdroje, na tok dusíka v horstvách Európy

6 rámcový program

- **ALTER-Net** - vytvorenie fungujúcej siete organizácií zaoberajúcich sa hodnotením súčasného stavu biodiverzity a jej zmien
- **SoBio** - podnietenie sociologického výskumu v oblasti manažmentu biodiverzity a ekosystémov

6 rámcový program

- **SENSOR** - rozvoj nástrojov na podporu rozhodovania v oblasti multifunkčného využitia krajiny pre potreby užívateľov na EU úrovni za účelom hodnotenia dopadov koncepcií a plánov týkajúcich sa využitia krajiny
- **RURAL-ETINET** - príprava MSP vo vidieckych oblastiach k účasti na šiestom rámcovom programe

7 rámcový program

POINT - zhodnotenie súčasného stavu využitia indikátorov v environmentálnej politike a návrh opatrení na zlepšenie súčasnej situácie

BIOSTRAT - rozvoj Stratégie pre ochranu biodiverzity

7 rámcový program

EBONE - navrhnutie a vytvorenie plne integrovaného systému monitorovania biodiverzity fungujúceho v celoeurópskom priestore

ASTRALE/LIFE WATCH - monitorovanie a hodnotenie implementácie projektov LIFE

7 rámcový program

- *OpenNESS* - sfunkčnenie hodnotenia ekosystémových služieb a prenos výsledkov do praxe
- OpenNESS je výskumný projekt podporený a spolufinancovaný EÚ v oblasti *Životné prostredie a zmeny klímy*
- Doba riešenia: 2013-2017

OpenNESS

- **Riešiteľský tím: 35 organizácií z 18 krajín** (z toho 14 európskych)
- Hlavný riešiteľ projektu je **SYKE - Centrum pre environmentálnu politiku** so sídlom v Helsinkách
- **SR: Ústav krajinnej ekológie SAV a Regioplán Nitra**

OpenNESS

- Projekt OpenNESS je zameraný na vytvorenie operačného rámca pre **uplatňovanie konceptu prírodného kapitálu (PK** - súhrn prírodných prvkov a ich úžitkových vlastností pre človeka) a **ekosystémových služieb (ES** - úžitky pre človeka získané z ekosystémov) **v procese krajinného a urbánneho plánovania, ako aj v manažmente území a prírodných zdrojov** v európskych krajinách

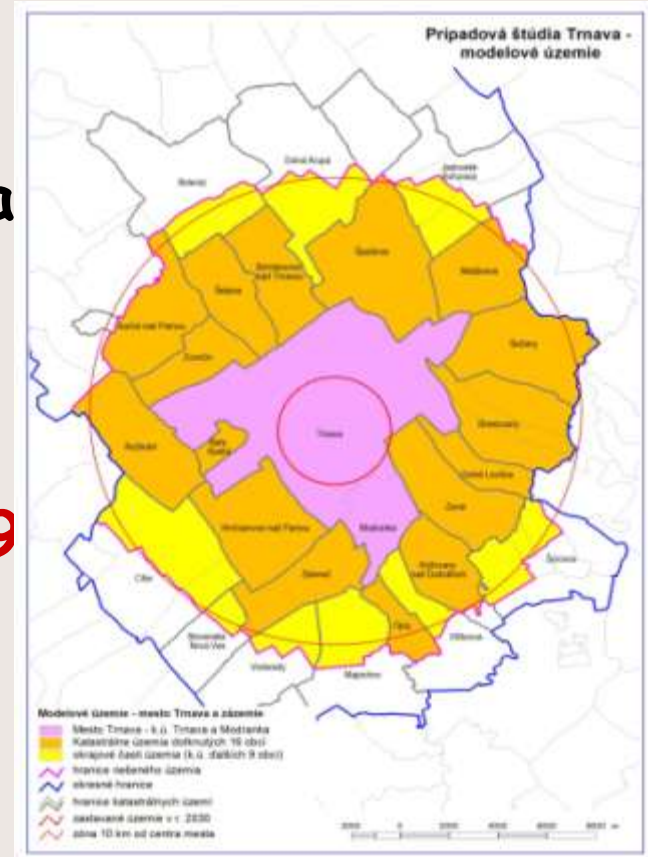

OpenNESS

- Úlohou prípadových štúdií je **analyzovať reálnu využiteľnosť a aplikácie PK a ES konceptu pri konkrétnom manažmente územia** a pri rozhodovaní o jeho rozvoji - napr. pri manažmente povodí, v územnom a regionálnom plánovaní a pod.
- **22 modelových štúdií** na miestnej a regionálnej úrovni v **14 krajinách**
- Modelové územia pokrývajú celý rad ekosystémov - sladkovodné a pobrežné ekosystémy, lesné oblasti, poľnohospodársku krajinu, urbánne územia

OpenNESS

- **Modelové územie Trnava**
tvoria k.ú. *Trnava* (jadro územia, veľkosť 71,6 km²) a okolie mesta v dosahu cca 10 km od centra
- **Priamo dotknuté obce: 16 obcí**
- **Nepriamo dotknuté obce: 9 obcí**
- Celková výmera modelového územia je 324,8 km², v r. 2011 tu žilo 92.730 obyvateľov

Tematické zameranie projektov

- Projekty, ktoré sme riešili tematicky často vzájomne nadväzovali alebo sa vzájomné dopĺňali. Vždy sa zameriavali na riešenie **aktuálnych spoločenských tém**. Najviac projektov bolo z oblasti výskumu a ochrany biodiverzity, hodnotenia zmien biodiverzity, hodnotenia tlakov na biodiverzitu, budovania sietí v tejto oblasti (BIOPLATFORM, BIOPRES, BIOSCENE, BIOHAB, CARBOMONT, SoBio BIOSTRAT, EBONE) a pod.

Tematické zameranie projektov

- V poslednom období sú to projekty zamerané na **problematiku trvalo udržateľného rozvoja (SENSOR, POINT)** a **hodnotenie ekosystémových služieb (OpeNESS)**

Podporné faktory

- *Dlhodobá medzinárodná spolupráca*
- bola rozvinutá medzinárodne uznávaná krajinnoekologická škola. Metodika krajinnoekologického plánovania LANDEP bola zakotvená v Agende 21 z Rio Summitu ako jedna z odporúčaných metodík pre integrovaný manažment prírodných zdrojov a bola aplikovaná na území 8 krajín na rôznych typoch krajiny

Podporné faktory

- **Členstvo v sieťach** - *Alter-Net, Landscape Europe, Forum Carpathicum, ILTER, IALE*

- **Dlhodobá participácia** - *od 5. cez 6. po 7. RP a v súčasnosti HORIZON 2020*

Medzinárodné aktivity

- ÚKE SAV je členom medzinárodnej siete exceletných pracovísk pre dlhodobý ekosystémový výskum **ALTER-NET**
- členom **Medzinárodnej platformy pre ochranu biodiverzity, DIVERSITAS**
- **Expertné pracovisko EK** v oblasti životného prostredia, ochrany prírody a biodiverzity
- ÚKE SAV je koordinátorom národnej siete pre **Dlhodobý ekologický výskum (LTER)** a reprezentantom Slovenska v **LTER Europe**

Medzinárodné aktivity

- účasť ÚKE SAV v **European Topic Centre on Biological Diversity (ETC BD)** v rámci ktorého sa významne podieľa na implementácii Smernice o stanovištiach a Smernice o vtákoch, budovaní celoeurópskej siete Natura 2000
- ÚKE SAV pôsobí v externom **monitorovacom tíme programu LIFE**

Medzinárodné aktivity

- Na Slovensku bola z podnetu slovenských krajinných ekologov založená **Medzinárodná asociácia pre krajinnú ekológiu (IALE)**
- **ÚKE SAV** zabezpečuje činnosť sekretariátu **Landscape Europe**
- Je veľmi aktívny pri budovaní medzinárodnej siete vedcov „**Veda pre Karpaty**“ - *Fórum Carpaticum*

Podporné faktory

- *Excelentný výskum, suverenita* - ak sa chceme zapojiť do projektov určite musíme realizovať výskum, ktorý kvalitou obstojí medzinárodnému porovnaniu. Kvalita výskumu musí byť dokumentovaná samozrejme výsledkami, ako sú publikácie, citácie, rozvoj určitej školy a pod.

Podporné faktory

- *Jazykové znalosti* - podobne ako odborné zručnosti sú nevyhnutné aj jazykové znalosti, nakoľko bez toho nie je možná odborná komunikácia a bez jazykových znalostí nemožno ani predať naše produkty, hoci by boli akokoľvek úžasné

Podporné faktory

- *Podporný technický a ekonomický personál* - k úspešnému zvládnutiu je potrebný aj podporný personál, ktorí odbremení vedeckých pracovníkov od administratívnej práce a umožní im sústrediť sa na riešenie vedeckých problémov

Podporné faktory

- **Hardware:** application server, database server, servers for terminal and communication services, back-up equipment, desktop computers, notebooks, devices for field data collection (PDA), communication infrastructure
- **Software:** GIS server, desktop GIS, mobile GIS, RDBMS system, software of terminal station, special software, client components
- **Spatial database:** digital terrain model, hydrology, geology, soil, climate, land cover, natural hazards, road network, demography, economy, administrative division, nature conservation, pollution sources, landscape types, landscape complexes, representative geoecosystems
- **Web portal** for public access to relevant data and services

Čo nám dala účasť na projektoch?

- posun pracovníkov na medzinárodnú úroveň,
- pomohla sa nám etablovať sa na medzinárodnej výskumnej scéne
- získali sme moderné technické vybavenie,
- pracovníci sa dostali do medzinárodných výskumných tímov,
- obohatili sme sa o nové výskumné techniky,

Čo nám dala účasť na projektoch?

- mali sme možnosť konfrontovať naše výsledky s medzinárodnými

- pozdvihla aj publikačná činnosť ústavu
Pracovníci sa dostali do takých prestížnych časopisov, ako je napr. Science a pod.

- A samozrejme nezanedbateľné boli aj finančné prostriedky, ktoré umožnili nielen rozvoj ústavu, ale aj patrične ohodnotiť prácu našich pracovníkov.

Čo dodať na záver?

- **Nabrat' odvahu a systematicky na tom pracovať.** Nevyhnutné je využiť každú príležitosť na prezentáciu svojich aktivít a treba suverénne a presvedčivo prezentovať významnosť svojich výskumných aktivít

Čo dodať na záver?

- Postupne sa snažiť dostať do medzinárodných sietí a konzorcií a snažiť sa hľadať partnerov. Treba mať na pamäti, že nikto si nebude hľadať nás, my musíme vyvíjať aktivitu. A tiež treba začať s prípravou v dostatočnom časovom predstihu.

Čo dodať na záver?

- Vyvinúť **podporné schémy** na prípravu projektov, nakoľko potenciálne konzorciá sa stretávajú ešte počas prípravy projektov. Mnohé naše pracoviská však na takéto cesty často nemajú finančné prostriedky. Podobne je **obmedzená aj účasť slovenských pracovísk na medzinárodných infodňoch**, kde sa prezentujú aj pracoviská a hľadajú sa partneri

Čo dodať na záver?

Možno by za úvahu stálo aj zväženie založenia agentúry, ktorá by jednotlivým pracoviskám pomáhala s prípravou projektov. Tieto aktivity nemôžu suplovať NCP ani národní delegáti, nakoľko sú pracovníkmi iných organizácií a majú časovo obmedzené možnosti na realizáciu takýchto aktivít.

Đakujem za pozornost!

